

IZ ČRNE KNJIGE KOMUNIZMA

42

(Opomba prevajalca: Očitno so metali žrtve iz velike višine v vodo, da so padci povzročali smrt. Izraz, ki ga uporablja Codou, je hydrocution po zgledu izraza za smrt ali usmrteitev z električnim tokom - electrocution).

Dva zopora sta bila namenjena interbrigadnikom: eden je bil v četrti Horta v Barceloni (leta 1937 je bilo v njem zaprtih 265 oseb), drugi v Castellde la Plana. Težko je oceniti, koliko brigadnikov je bilo likvidiranih. Julian Gorkin obtožuje AndrMartyja, da je "osebno odgovoren" za kakih petsto usmrteitev "nediscipliniranih ali samo domnevno opozicijskih pripadnikov brigad."

Robert Martin, ki je prišel iz Glasgowa, priča o tem, koliko aretacij je bilo v Albaceteju. Ko so tudi njega aretirali, je naletel v celici na sedemdeset drugih interbrigadnikov, ki so se bojevali, in med njimi so bili tudi ranjenci. Ker so bile razmere v zaporu zelo slabe, so se jetniki odločili za gladovno stavko. Čeprav so sporočili, da jih bodo izpustili, so vse v manjših skupinah odpeljali v Barcelono. Roberta Martina in njegove tovariše so pripeljali v hotel Falcon, nekdanji sedež POUM, ki so ga sprejemili v zapor in potem na Calle Cosiga ter jih tam fotografirali in jim vzeli prstne odtise. Martinu se je kot po čudežu posrečilo zbežati in je prišel v Francijo, ne vedoč, kakšna usoda je doletela njegove tovariše?

Socialdemokrat Max Reventlow poroča, da so med umikom republikancev po prodoru nacionalistov proti

Odlomki iz dela Črna knjiga komunizma avtorjev Stephana Courtoisa, Nicolasa Wertha, Jeana-Louisa Panneja, Andrzej Paczkowskega, Karla Bartoska in Jeana-Louisa Margolina ter v prevodu Božidarja Pahorja, ki je izšla pri Založbi Mladinska knjiga.

Dolores Ibarruri je bila med republikanskimi vojniki zelo priljubljena

Sredozemlju brigade odpeljale s seboj vsaj šeststo petdeset ujetnikov. Ko so prišli v Katalonijo, so jih zaprli v Horta in Castello, zopora, ki jima je poveljeval Hrvat Čopić. Ta je po prihodu ujetnikov dal takoj postreliti šestnajst brigadirnikov. V teh dveh zaporih je komisija izrekala smrtno obsodbo brez kakršnega koli sodnega posega. Po pobegu petdeset zapornikov so postrelili petdeset drugih.

Mučenje je bilo na dnevnem redu. Nemškega poročnika Hansa Rudolpha so mučili šest dni. Polomili so mu noge in izpuli nohte ter ga s šestimi drugimi jetniki usmrtili 14. junija 1938 s strelom v tilnik. Ko so Čopića pozneje obtožili vohunjenja, si je rešil kožo zaradi skupnega posredovanja svojega brata polkovnika Vladimirja Čopića, Luigija Longa in Andreja Martyja.

Potem ko je nemški komunistični poslanec Hans Beimler ubil nekega esesovca, je pobegnil iz Dachaua in po prihodu v Španijo sodeloval pri organizaciji bataljona "Thaelmann". Ubili so ga 1. decembra v Palaceteju. Gustav Regler je trdil, da je Beimler postal žrtev frankistične krogle. To razlago je zavračala Beimlerjeva prijateljica Antonia Stern, ki so ji odvzeli vse dokumente in jo izgnali iz Španije. Trdila je, da naj bi Beimler kritiziral prvi moskovski proces in povrh tega stopil v stik z nekdanjim voditeljem nemške partije, Arkadijem Maslowom in Ruth Fischerjevo, ki sta vodila skupino opozicionalcev v Parizu. Na temelju poročila Servicio secreto inteligente, posebnega oddelka katalonske policije, ki je imela ovadne v komunističnih vrstah, se Pierre Brou nagiba k mnenju, da je šlo za umor.

DEBELUŠKA

JANJA VIDMAR

42

V iskrenih pogovorih se nisva dobro znašli. Vsaj ne druga ob drugi. "Če bo lepo, bomo praznovali na vrtu. Očetu bom naročila, naj napolni bazen, vanj bi lahko spustili petnajst lučk, takih kot jih spuščajo po Blejskem jezeru. Lani julija sva jih gledala z očetom."

"Kakšnih lučk?"

Spet mi bo delala sramoto!

"V jajčno lupino nalijejo posebno olje in ga prižgejo, potem pa jajčne lupine spustijo po jezeru, res je lepo..."

Mi ponuja spravo? Ne, vse bo naredila, me je prešinilo, vse, samo da shujšam in spokam na ta prekleti session. Bi ji povedala o Žani? O psihiatrji, kamor te zaprejo, če nočeš jesti? Kam bi potemtakem morali vtakniti Dunjo?

Vožnja se je vlekla kot čreva. Dunja je kovala načrte. Obožuje zabave. Vsem in vsakomur bi jo pripravila. Na njih si opomore od zagovodne družine, pokaže vse svoje cunje, preveri, ali so gosti še njeni oboževalci, in dokaže, da je super mati, ki bi dala življenje za blagor svojega debelega, zapuščenega, nedružabnega otroka.

Ko sva zapeljali na dvorišče, je Dunja ugasnila motor, izvlekla ključce in me pogledala z nenavadno nežnostjo. Zalotila me je nepripravljenost. Za trenutek me je prešinilo, da bo sledila kakšna materinska izjava, ki jo čakam že petnajst let, kar streslo me je, presunilo, a se je le nasmehnila, ne s celim obrazom, samo z ustnicami, in rekla, ne da bi trenila: "Še enkrat mi pripravi takšno razočaranje, pa te vržem iz hiše!"

Zraven se je smehljala, kot bi mi pravkar razodela, da sem smisel njenega življenja, njen največji zaklad ali kaj podobnega. In ravno v moje gene se je morala pritepti!

Ponižno sem odcapljala za njo. Poslušala. In prikimalava. Ji obljubljal. Se strinjala. Dunja je sklenila v igro vključiti doktorja Milavca. Ta ženska pa res nikoli ne odneha. Njen ljubi doktor bo zame sestavil dieto, po kateri bom v desetih dnevih izgubila sedem kilogramov. Fotografije se da retuširati. Čedo pozna svoje delo. V prijavi za Miss Bambi pa bova lagali o moji teži. Če napiševa, da imam trinštirideset kil, jih lahko do izbora toliko tudi mirno izgubim, me je prepričevala, ko je vrtela Milavčevo zasebno številko.

Adijo mir, pozdravljeno stradanje! Dunjo bi morala prijaviti. Skrivaj. Temu bi rekli anonimni klic. Dunja krši moje pravice. Lahko bi jo prijavila Unicefu. Ampak etipski in sudanski otroci imajo prednost. Nikoli ne bi prišla na vrsto. Hočem reči, prej bi odrasla.

"Urša!" me je poklicala, ko sem se vzpenjala po stopnicah v svojo sobo, v svojo preketo pasjo utico. Pozabila sem, da sem včasih srečna v njej.

"Kaj?"

Nalašč sem bila neolikana. Pa kaj, ona je moja mati, toda zagrozila mi je, da me bo vrgla iz bajte, če bom še naprej jedla. Morda pa hoče, da umrem. Ja, to je tisto. Rada bi se me znebila, da bi lahko uživala življenje in ne bi mogel nihče ugotoviti, koliko je stara. Kako prebrisano!

"Najeli bova maserko, da ti te debele noge spravi v red. Velja?"

Ubila bi jo! Ubila!!!

Stisnila sem pesti in odvihrala v sobo. Z vrati sem tresčila, kolikor sem mogla. Slišala sem, kako je na drugi strani vrat ključ padel na tla. Upala sem, da sem vznejevoljila očeta sredi njegovih prekletih knjig.

Sedla sem na posteljo, prekrito z rožnatim pregrinjalom, s katerega se mi je rezal Alf. Alf pri mojih letih.

Knjiga Janje Vidmar "Debeluška" je izšla 24. septembra pri založbi Mladinska knjiga v zbirki Odisej. Cena knjige je 3980 SIT; lahko jo naročite po telefonu 061/125 28 26, v knjigarnah ali po internetu <http://www.mkz-lj.si>.

Krivi so med nami

Vladajoči nomenklaturi gre bolj za oblast in osebne koristi kot za dobro naroda

Od slovenske vlade sem pričakoval, da bo v desetih letih naše samostojnosti odpravila vsaj najbolj pereče težave s sosednimi državami. Neurejenih zadev in zadreg s Hrvaško in Avstrijo pa je vsako leto več.

Glede na še vedno neurejeno mejo v Piranskem zalivu se mi zdi, da je večja krivda na naši kot hrvaški strani. Naš nekdanji politični vrh s Titom, Kardeljem in Kidričem na čelu se pri določanju republiških in državnih mej ni poglobljaj v zgodovinska ozadja slovenskega naroda. Vsa njihova prizadevanja so bila usmerjena v izgradnjo enotne komunistične Jugoslavije, o samostojni Sloveniji ni nihče razmišljal. Po njihovi krivdi smo izgubili večji del tržaškega ozemlja in del Koroške. Zaradi Kardeljevega neznanja in predvsem brezbrčnosti do slovenskega naroda bomo (ali smo že) izgubili tudi Piranski zaliv. (Kardelj je o slovenskem narodnostnem vprašanju sicer veliko teoretiziral, praktično pa je Slovencev storil več škode kot koristi).

V obdobju prejšnjega režima je bila v modi izgradnja vsemočnega komunističnega imperija, o samostojni Sloveniji se nikomur še sanjalo ni. Take voditelje smo pol stoletja častili in jim postavljali spomenike. Kakšne ironija! Se hujsa pa je današnja slepota in navnost tistih, ki še vedno verjamejo in celo služijo naslednikom nekdanjih komunističnih veljakov.

Kopica neurejenih zadev s sosedji, nazadovanja pri približevanju Evropski zvezi pa tudi notranje politične in gospodarske krize so dejstva, ki kažejo, da gre naši vladajoči nomenklaturi bolj za oblast in osebne koristi, kot za dobrobit naroda.

Rudi Skok, Sežana

Kapljica v oceanu nepravilnosti

Kaj če se slovenski narod oprime kolov in kamenja in izžene krvose iz parlamentarnih in vladnih soban?

Obrambni minister, minister za šolstvo in direktorica zavarovalnice Triglav so nastopili v informativnih oddajah nacionalne TV, da bi pojasnili ugotovitve računskega sodišča o nepravilno porabljenem denarju v institucijah, katerim poveljujejo. Skupno jim je bilo to, da so na vsa vprašanja moderatorja informativnih oddaj odgovorili, da "tudi to ni res".

Gledalec si je ob tem lahko mislil dvoje, ali vsi trije lažejo ali pa so ugotovitve računskega sodišča pesek v oči državljanom, da vidijo, da zaposleni na računskem sodišču nekaj delajo. Vse skupaj pa se dogaja po naročilu vladajoče elite v državi.

G. Bobovnik je ministra Zgago poučil, da je poročilo računskega sodišča o nepravilnostih v ministrstvu za šolstvo dokončno brez možnosti ugovaranja. Minister se ni pustil zmešati in mu je odgovoril, da bomo to še videli. Če je to poročilo v vseh teh treh primerih resnično in veljajo odgovori nastopajočih ministrov in direktorice, potem je pri nas res še vse po starem, kot je bilo pred letom 1990. Tudi tedaj se je marsikaj odkrilo, vendar so vse te "neprijetnosti za partijo in njene zaupne ljudi" vplivni politiki ali krajevni partijski sekretarčki hitro uredili po partijski liniji, tako da nihče ni bil kriv. Pridite, gospoda, na dan z dokazi, je zaneseno in zmagovito vzkliknil pred meseci v parlamentu tedanji minister za šolstvo Slavko Gaber. Dokazi o nepravilnostih so že obstajali, gospodje na računskem sodišču so jih v tem času samo ustrezno uredili, našli nekaj čez milijardo SIT neustrezno porabljenega denarja in to "obelodanili" na ustrezen način.

VAŠI ODMEVI

Večina tega denarja davkoplačevalcev je zagotovo pristala v privatnih žepih in na računih hitro rastočih posredniških, trgovskih, gostinskih in tudi proizvodnih podjetij. Ugotovljeno je bilo, da so bili pri izbiri posrednikov ob nabavi razne opreme za vojsko izbrani privilegirani posredniki. Tudi s čistilnimi servisi, ki se omenjajo v zvezi z ministrstvom za šolstvo in drugimi storitvenimi firmami, je postopek izbire enak. Izdani računi teh firm pa vsebujejo ceno za opravljeno delo in nepovratni prispevek ministrstva, odobren s strani vplivnih vodilnih politikov v Sloveniji.

Enostavnost tega sistema je v tem: če bi sposoben strokovnjak ocenil, koliko časa je potrebno za izvedbo določenega dela, bi ugotovil, da je obračunanih preveč delovnih ur ali celo materiala je preveč vkalkuliranega. Takšna podjetja in posamezniki, ki so deležni teh privilegijev, vsakih štiri ali pet let financirajo volilno kampanjo svojih političnih botrov.

Potem pa se pojavi finančni minister Gaspari in napove nove davke, ki jih bodo plačevali državljani na nepremičnine, trošarine na bencin in obdavčitev sive ekonomije. Ko je govoril o sivi ekonomiji, ni povedal, na kaj je mislil. S tem se navadno pokaže s prstom na šušmarje, ki z nelegalnim fizičnim ali umskim delom služijo denar ali tudi materialne dobrine za preživetje svoje družine. Prepričan sem, da v tem primeru ni pomislil, da je odtok denarja iz posameznih ministrstev v privatne žepne in na žiroračne podjetje tudi siva ekonomija, v mnogo večji vrednosti kot tista klasična. Enako spadajo med sivo ekonomijo trgovanje z belim blagom z vzhoda, nesrečnimi begunci, ki bežijo pred revščino v svojih državah, in posebni privilegiji, ki jih ima sedanja vladajoča elita v obliki protiuslug. Če bo finančni minister te veje sive ekonomije posekal, bo država brez večjih

težav pravočasno zgradila avtocestno povezavo med vzhodom in zahodom ter severom in jugom države.

Računsko sodišče se bo moralo še resneje lotiti dela, saj je to, kar je odkrilo, samo kapljica v oceanu nepravilnosti in korupcije, ki se dogaja v hermetično zaprtih vladnih, ministrskih, upravnih in gospodarskih razvojno pospeševalnih sobanah. Tako bodo državljani, ki niso vpleteni v te vrste sive ekonomije, manj obremenjeni z dodatnimi davki, ki jih obljublja minister Gaspari, in bodo živeli človeka dostojno življenje. Če se v tej smeri ne bo nič spremenilo, povprečnemu državljanu ne bo več dostopna nobena naravna dobrina, niti voda in zrak ne, saj bo moral tudi za porabljeni zrak plačati davek.

Politična elita na oblasti se še zmeraj zanese na tradicionalno potrpežljivost slovenskega naroda; vendar - tudi ta ima svoje meje in se lahko zgodi, da se tudi ta narod oprime kolov in kamenja ter izžene iz hladnih parlamentarnih in vladnih soban vse svoje krvose. Zato bi bilo koristno za vse, da ti pravočasno po mirni in demokratični poti prepustijo oblast sposobnim, pametnim in inteligentnim ljudem, katerim je kaj mar tudi za državljane.

Karel Kozic, inž. str., Ivanjševci

Papež o seksu in raku

Od vrhovne moralne avtoritete bi pričakovali več občutka za moralno presojo

Papež Janez Pavel II. je nedavno na nekem onkološkem simpoziju strokovnjake in vso svetovno javnost "osrečil" z izjavo, da je, citiramo, "jasno, da raka povzroča neprimerno obnašanje ljudi".

"Neprimernost" brez dvoma meri na njihovo spolno življenje oziroma seks, kot so poročali mediji. Kaže, da je znan-

stvenih in teoloških dimenzij v tej trditvi bolj malo, zato menda tudi zlahka in upravičeno polnijo kolumne bolj lahkotnega časopisnega branja. Toda nihče se ni spomnil, kakšna je moralna konotacija take izjave, kar je začudujoče še zlasti zato, ker je STA tudi v Večeru objavljenem članku povzela "communis opinio", da je trenutno prav papež največja moralna avtoriteta na svetu. Da osvežimo spomin: to je tista, ki je nekoč aids na podoben način ožigosala za kaznen božjo, in to še preden je uspela pomisliti, da za njim obolevajo (med drugimi) tudi otroci.

Zato se sprašujemo: kako zelo moralno dopustno je bolnike z rakom stigmatizirati z diagnozo, ki je neprimerna na prav isti način, kot to sama izjavlja? Koliko humanizma in koliko občutka za bolečino in tragiko teh bolnikov lahko pokaže človek, ki jih nonšalantno označi za nekoga, ki se "neprimerno" obnaša, se torej predaja spolnemu življenju? Koliko topline in razumevanja je v teh besedah? In koliko zavzetosti za njihovo ozdravitev? Najbolj pravično bi bilo, ko bi se bolniki sami opredelili do te od Boga navdahnjene diagnostike in sami presodili, kako zelo moralno cenijo njihovega avtorja. Mi bi dodali le, da bi od vrhovne moralne avtoritete pričakovali nekaj več občutka za moralno presojo.

Prav zares: papežu je verjetno treba zaželeto, da pri sebi nikoli ne bi okusil stiske tistih obolelih, katerih bolezen tako malo ceni, in v prihodnje seveda čim manj takih apriorno "nezmotljivih" izjav. Življenje brez njih je veliko prijetnejše.

Zofijini ljubimci (Boris Vezjak, Andrej Adam, Friderik Klampfer, Irena Vekič), neodvisna iniciativa s humanistično vizijo, Maribor